

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตตามที่สังคมและประเทศต้องการ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) จึงมุ่งเน้นการพัฒนาคน เป็นความสำคัญอันดับแรก โดยให้ระบบการศึกษาเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาประชากรให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ โดยปรับเปลี่ยนกระบวนทรรศน์ (Paradigm) ในการวางแผนพัฒนา จากการให้ความสำคัญเฉพาะส่วนราชการมาเป็นการจัดทำแผนที่มีการระดมความคิดจากทุกฝ่าย เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกสาขาอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2538 : 10) โดยมีแนวนโยบายที่ให้องค์การของรัฐได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับ ซึ่งการที่จะดึงองค์การต่าง ๆ เข้ามาร่วมในการจัดการศึกษา จึงควรมีการประสานแผนร่วมกันเพื่อที่จะประสานประโยชน์ขององค์การต่าง ๆ ให้บังเกิดประสิทธิผลดังที่ ประชุมรอดประเสริฐ (2533 : 92) กล่าวว่า “ องค์กรแต่ละองค์กรย่อมมีความสัมพันธ์กัน เช่น วัด คงไม่สามารถดำเนินการทางศาสนาได้ ถ้าไม่มีประชาชนศรัทธาเชื่อถือและให้การบริจาค และความสัมพันธ์ที่ดีขององค์กรย่อมเกิดจากการวางแผน องค์กรที่สามารถวางแผนได้ดีเยี่ยมย่อมได้ผลประโยชน์อย่างเต็มที่จากอีกองค์กรหนึ่งและในขณะเดียวกันก็อาจทำประโยชน์ให้กับอีกองค์กรหนึ่งได้อย่างเต็มที่เช่นเดียวกัน” การวางแผนจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่ง สำหรับการบริหารที่มีประสิทธิภาพสูง และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารที่เน้นการทำงานเป็นระบบ เน้นการทำงานเพื่อประโยชน์ของระบบหรือของหน่วยงานโดยตรง โดยใช้ตัวแผนเป็นเครื่องบอกแนวทางการปฏิบัติแสดงรายละเอียดของสิ่งที่จะปฏิบัติในอนาคต บอกให้รู้ถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ที่ได้กำหนด บอกถึงเป้าหมายของการปฏิบัติการ แสดงถึงวิธีดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในภารกิจ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2538 : 5)

กรมสามัญศึกษา (สศ.) เป็นหน่วยงานหลักของรัฐในการจัดการมัธยมศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาพิเศษ ซึ่งนับว่าเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ประชากรของรัฐในระดับที่สำคัญมาก เนื่องจากเป็นการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนวัยเริ่มรุ่นอายุระหว่าง 12-17 ปี ซึ่งเป็นช่วงต่อจากวัยเด็กและกำลังจะย่าง

เข้าสู่วัยผู้ใหญ่อารมณ์ จิตใจและวุฒิภาวะย่อมสลับสนจึงจำเป็นต้องอาศัยการดูแลเอาใจใส่จากสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิด โรงเรียนจึงเข้ามามีบทบาทในส่วนที่จะเสริมสร้างพัฒนาสิ่งเหล่านี้ไปให้กับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม ให้มีการพัฒนาอย่างเต็มซึ่งรวมถึงการให้ความรู้ทั้งด้านวิชาการ และทางด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของตน กรมสามัญศึกษาได้ตระหนักในบทบาทที่สำคัญดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะเวลาที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) กรมสามัญศึกษา จึงได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาตลอดจนแผนงาน / งาน / โครงการ ที่มุ่งจะพัฒนาเยาวชนในส่วนที่ได้รับผิดชอบให้มีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ มีบุคลิกภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกโดยเน้นความสามารถในการปรับตัว และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างมีความสุข ปรับใช้วิถีชีวิตแบบไทยได้อย่างเหมาะสมในวิถีแห่งสังคมโลก (กรมสามัญศึกษา, 2540 : คำนำ)

จากแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าว กรมสามัญศึกษาซึ่งมีปริมาณหน่วยงานในสังกัด คือ โรงเรียน มากถึง 2,633 โรงเรียน และ 42 สาขาโรงเรียน (กองแผนงาน, 2541 : 5) กระจายอยู่ตามภูมิภาคและจังหวัดต่างๆ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การ พัฒนา โดยกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังหน่วยงานระดับจังหวัด คือ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดให้มากขึ้น เพื่อให้มีอิสระในการบริหารงานปรับเปลี่ยนกลยุทธการบริหารงาน โดยการพัฒนารูปแบบการวางแผน ระบบข้อมูล และเครือข่ายสารสนเทศ การตรวจสอบติดตามประเมินผล และรายงานผลให้มีประสิทธิภาพ ให้สามารถเชื่อมโยงติดต่อกันอย่างทั่วถึง (กรมสามัญศึกษา, 2540 : 9) มุ่งเน้นให้หน่วยงานในสังกัด มีระบบบริหารการจัดการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมให้มีการวางแผนพัฒนาการศึกษาาร่วมกัน โดยกำหนดกระบวนการดำเนินการ ให้จัดทำทั้งแผนพัฒนาการศึกษาาระยะ 5 ปี แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีและแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งให้มีประสานแผนและหลอมรวมแผนกันตั้งแต่ระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ในแนวนโยบายการจัดการศึกษา แผนงาน / โครงการ เป้าหมาย กิจกรรม เพื่อให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการดำเนินการให้ขึ้นอยู่กับสภาพและความพร้อมของแต่ละจังหวัด (กรมสามัญศึกษา, 2541 : 1)

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร (สศ.กทม.) มีฐานะเป็นหน่วยงานระดับจังหวัดเช่นเดียวกับสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดต่างๆ ได้รับมอบอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากกรมสามัญศึกษาบริหารงานภายใต้ระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วย สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2536 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 141 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 57 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 44 โรงเรียน ขนาดกลางจำนวน 32 โรงเรียน ขนาดเล็กจำนวน 8 โรงเรียน กระจายอยู่ตามเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร แบ่งการบริหารงานออกเป็น 9 กลุ่มโรงเรียน โดยที่

กลุ่มโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ในการร่วมมือกันพัฒนางานวิชาการให้สู่ความเป็นเลิศ ภายใต้การกำกับดูแลของผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร (สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร, 2540 : 7)

จากการศึกษาการบริหารงานในภาพรวมของสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานครที่ผ่านมา พบว่ามีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดอื่น ๆ ดังนี้ (ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารหนังสือราชการของสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร แนบท้ายภาคผนวก)

1. ด้านการมอบอำนาจการบริหารจัดการหน่วยงานในสังกัดแตกต่างจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดอื่น ๆ เช่น การมอบอำนาจทางการเงินและการพัสดุไม่ได้รับมอบ หน่วยงานส่วนกลางคือ กองคลัง ยังคงดำเนินการอยู่ เป็นต้น
2. ด้านการบริหารหน่วยงานในสังกัดแบ่งการบริหารงานออกเป็นถึง 9 กลุ่มโรงเรียนและมีโรงเรียนในกลุ่มที่ 9 ซึ่งสถานที่ตั้งของโรงเรียนมีได้อยู่ในกรุงเทพมหานคร การบริหารงานของโรงเรียนในกลุ่มที่ 9 บางด้านจึงมีลักษณะแตกต่างไปจากโรงเรียนในกลุ่มที่ 1 - 8 เช่น ในด้านงบประมาณยังคงบริหารขึ้นตรงต่อจังหวัดที่ตั้ง ดังนั้นการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 9 จึงมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานทั้งในภูมิภาคและส่วนกลาง กล่าวคือจะต้องประสานงานทั้งในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดที่ตั้งและส่วนกลาง ทำให้สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานครขาดความชัดเจนในการประสานบางเรื่อง
3. ด้านการวางแผน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับกรมสามัญศึกษา โดยแต่ละปีกรมสามัญศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกรมสามัญศึกษาโดยให้สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานครส่งผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานแผนงานร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย
4. ด้านสถานที่ตั้ง เป็นหน่วยงานระดับจังหวัดที่มีพื้นที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับกรมสามัญศึกษา การบริหารงานจึงมีความใกล้ชิดกรมสามัญศึกษา กรมสามัญศึกษาได้มอบหมายภารกิจงานต่างจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดอื่น ๆ เช่น การปฏิบัติการกิจเทียบเท่ากองๆหนึ่ง โดยเข้าร่วมประชุมกองทุกครั้ง และจะได้รับการมอบหมายงานกิจกรรมพิเศษต่างๆ บ่อยครั้งมาก ทำให้มีภาระงานเพิ่มมากขึ้น การบริหารงานที่ผ่านมาจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานในสังกัด ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการตลอดมาและเป็นไปในลักษณะขอความร่วมมือเป็นรายครั้งรายกิจกรรมมากกว่าที่จะมีการประสานแผนการทำงานร่วมกัน

นอกจากนี้พบว่าผลจากการบริหารงานในด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด ในระดับนักเรียนต้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในหมวดวิชาภาษาไทย อยู่ในระดับปานกลาง สังคมศึกษา พละนามัย ศิลปศึกษา ระดับดี - ดีมาก ส่วนหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาต่างประเทศ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อเจาะลึกไปตามหมวดวิชาปรากฏว่าในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน ด้านพฤติกรรมนักเรียนพบสิ่งที่น่าสนใจว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเลวเลวเลวเลวและทมิฬเรียน มีอัตราส่วนมากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมตามอื่น ๆ ส่วนด้านการศึกษาต่อ นักเรียนที่จบหลักสูตรทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีอัตราการเรียนรู้ต่อสูงเฉลี่ยร้อยละ 85.80 ในระดับครู / อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอน และการบริหารงาน โดยรวมมีเพียงร้อยละ 8.01 (กรมสามัญศึกษา, 2539 : 211 - 217) ซึ่งนับว่ายังน้อยมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมจะเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ยังพัฒนาไม่บรรลุเป้าหมายของกรมสามัญศึกษาเท่าที่ควรทั้งนี้อาจจะเกิดจากองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีองค์ประกอบหลายด้านที่แตกต่างไปจากจังหวัดอื่น ๆ โดยทั่วไป เช่น องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตรวดเร็วองค์ประกอบด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น มีชุมชนหลากหลายประเภท การสาธารณสุข ขนบธรรมเนียม หรือองค์ประกอบของพื้นที่ การจัดการศึกษาจึงอาจไม่สำเร็จได้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยกลไกการประสานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพลักษณะของนักเรียน ดังเช่น สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2535 : 34 - 35) กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในขณะเดียวกันองค์ประกอบอื่น ๆ ก็มีอิทธิพลทั้งในลักษณะเกื้อหนุนหรือถ่วงความเจริญทางการศึกษา การวางแผนการศึกษาจึงไม่ควรวางในลักษณะที่เป็นแผนเฉพาะสาขา แต่จะต้องวางในลักษณะที่เป็นแผนแบบผสมผสาน โดยที่จะต้องมีการประสานแผน เพื่อที่จะไม่ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ แข่งขันเพื่อให้ได้งบประมาณ และมีการขยายงานโดยไม่จำเป็น เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและยังก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานที่มีกิจกรรมคล้ายคลึงหรือเหมือนกันด้วย ดังนั้นการวางแผนพัฒนาการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจึงควรต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างจริงจังทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชนในท้องถิ่น รวมทั้งจัดระบบการประสานแผนให้สอดคล้องต้องกัน ทั้งหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานภายในสังกัด ตั้งแต่ระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งจะทำให้มีทิศทางในการทำงานร่วมกันอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และบังเกิดผลประโยชน์ต่อนักเรียน อันเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลของกรมสามัญศึกษาที่ผ่านมา พบว่าในภาพรวม หน่วยงานในสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้มีการประสานแผนเฉพาะแผนปฏิบัติการประจำปี เนื่องจากกรมสามัญศึกษาได้กำหนดให้หน่วยงานในสังกัดจัดทำแผนปฏิบัติการ

ขึ้นใช้ ส่วนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปีและแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการประสานการจัดทำแผนร่วมกัน ซึ่งมีผลทำให้การวางแผนพัฒนาขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถกำหนดภาพความสำเร็จในอนาคตได้อย่างชัดเจน (กรมสามัญศึกษา, 2541 : คำนำ) ในส่วนของกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานครได้มีการประสานแผนและหลอมรวมแผนปฏิบัติการประจำปีกันมาบ้างแล้วแต่สภาพความพร้อมและการสั่งการของกรมสามัญศึกษา แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์จากผลการศึกษาที่เป็นระบบชัดเจน

จากสภาพการบริหารและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานฝ่ายแผนงานและโครงการของสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์วัตถุประสงค์แผนงานและโครงการตามนโยบายเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษา แผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนนโยบายกระทรวง กรม และท้องถิ่น วิเคราะห์นโยบายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการศึกษาต่อสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร รวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะยาวของจังหวัด ตลอดจนติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยใช้ลักษณะการประสานแผนตามแนวทางการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการเป็นกรอบในการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพการประสานแผนและปัญหาการประสานแผนที่ชัดเจน เพื่อผลการวิจัยอาจใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการประสานแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร และเป็นแนวทางให้สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดทั่วประเทศ ได้พัฒนาการประสานแผนของจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับการประสานแผนของกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในเรื่องการประสานแผนของกรมสามัญศึกษาระดับจังหวัด เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการดำเนินการประสานแผน ซึ่งผู้วิจัยสรุปจากคู่มือการวางแผนในโรงเรียนและการประสานแผนของกรมสามัญศึกษาระดับจังหวัด (กรมสามัญศึกษา, 2541 : 155 - 166) แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

2.1.1 การประสานแผนระดับโรงเรียน

2.1.2 การประสานแผนระดับกลุ่มโรงเรียน

2.1.3 การประสานแผนระดับจังหวัด

2.2 ลักษณะการประสานแผนตามแนวทางการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 21) 4 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมาย

2.2.2 การประสานกิจกรรมในรายละเอียดของแผนงานและโครงการ

2.2.3 การติดตามประเมินผล

2.2.4 ปัจจัยสนับสนุนการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการ ได้แก่

2.2.4.1 การจัดองค์การวางแผน

2.2.4.2 การจัดอัตรากำลังของบุคลากรด้านการวางแผน

2.2.4.3 การประสานกิจกรรมและขั้นตอนการวางแผน

2.2.4.4 การประสานแนวนโยบายระดับกรม

2.2.4.5 การจัดระบบข้อมูล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การประสานแผน หมายถึง การดำเนินการประสานและร่วมมือกันในอันที่จะทำให้แผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด กรมสามัญศึกษา มีความสอดคล้องเชื่อมโยงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งระดับแนวนโยบาย แผนงาน / โครงการ เป้าหมาย กิจกรรม และงบประมาณ

ผู้บริหารการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารการศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานนโยบายและแผน ได้แก่ รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา ด้านแผนงานและบริหารทั่วไป ผู้อำนวยการกองแผนงาน หัวหน้ากลุ่มงานนโยบายและแผน 1 กองแผนงาน ผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ฝ่ายที่รับผิดชอบกลุ่มงานแผนงานและโครงการ หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง

กลุ่มที่ 1-8 ครู อาจารย์ผู้ทำหน้าที่เลขานุการอนุกรรมการแผนงานกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ 1-8 ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และ ครู อาจารย์ผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้างานแผนงานโรงเรียน ในโรงเรียนเดียวกัน

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร หมายถึง หน่วยงานการศึกษาระดับจังหวัดของกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ผู้อำนวยการจัดการศึกษาแทนกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมาย หมายถึง การที่หน่วยงานมีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมาย สอดคล้องเชื่อมโยงกันภายในหน่วยงานระดับเดียวกันและระหว่างหน่วยงานต่างระดับในสังกัดเดียวกัน รวมทั้งมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่รับผิดชอบการพัฒนาในสาขาอื่น ๆ ของแต่ละท้องถิ่นด้วย

การประสานกิจกรรมในรายละเอียดของแผนงานและโครงการ หมายถึง การประสานและร่วมมือกันในการกำหนดกิจกรรม การเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย การใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในหน่วยงานภายในสังกัดเดียวกันและหน่วยงานภายนอก

การติดตามประเมินผล หมายถึง กระบวนการประสานการติดตามประเมินผลแผน โดยกำหนดขั้นตอนการติดตามประเมินผล กำหนดระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และการรายงานผล

ปัจจัยสนับสนุนการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการ หมายถึง องค์ประกอบที่สนับสนุนให้การวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการประสบความสำเร็จ

การจัดองค์กรการวางแผน หมายถึง การจัดหน่วยงานหรือบุคคล คณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการวางแผนของหน่วยงาน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบด้วย

การจัดอัตรากำลังของบุคลากรด้านการวางแผน หมายถึง การจัดบุคคล คณะทำงาน ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการวางแผนในจำนวนที่เพียงพอให้ทำหน้าที่ด้านการวางแผน

การประสานกิจกรรมและขั้นตอนการวางแผน หมายถึง การประสานกิจกรรม ขั้นตอนการวางแผน และระยะเวลาการจัดทำแผนให้มีความสอดคล้องกันทั้งระบบ ทั้งหน่วยงานระดับเดียวกัน ต่างระดับ และหน่วยงานภายนอกสังกัดที่เกี่ยวข้อง

การประสานแผนนโยบายระดับกรม หมายถึง การประสานให้แผนนโยบายระหว่างกรมต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการและนอกสังกัดที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องและมีทิศทางร่วมกัน

การจัดระบบข้อมูล หมายถึง การจัดข้อมูลให้เป็นระบบ เป็นสารสนเทศที่หน่วยงานสามารถใช้ร่วมกันได้ รวมทั้งมีศูนย์ข้อมูลการศึกษาด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้กรมสามัญศึกษา ใช้ประกอบการพิจารณาส่งเสริมปรับปรุงแนวทางการประสานแผนของหน่วยงานในสังกัดกรมสามัญศึกษา
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลหรือแนวทางให้สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนนำไปปรับปรุงระบบการประสานแผนในหน่วยงานเพื่อให้ได้แผนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานนโยบายและแผนในระดับกรม จังหวัด กลุ่มโรงเรียน โรงเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ระดับกรม ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา ด้านแผนงานและบริหารทั่วไป ผู้อำนวยการกองแผนงาน หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน 1 รวมจำนวน 3 คน ใช้ประชากรทั้งหมด

1.2 ระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ฝ่ายที่รับผิดชอบกลุ่มงานแผนงานและโครงการ หัวหน้าแผนงานและโครงการ รวมจำนวน 3 คน ใช้ประชากรทั้งหมด

1.3 ระดับกลุ่มโรงเรียน ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 1- 8 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบเจาะจง ประกอบด้วย ประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 1 - 8 จำนวน 8 คน และครู อาจารย์ผู้ทำหน้าที่เลขานุการอนุกรรมการแผนงานกลุ่มโรงเรียน จำนวน 8 คน รวมจำนวน 16 คน

1.4 ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร 120 โรงเรียน จาก 8 กลุ่มโรงเรียน จำนวน 120 คนและครู อาจารย์ผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้างานแผนงานในโรงเรียนเดียวกัน จำนวน 120 คน รวมจำนวน 240 คนใช้กลุ่มตัวอย่าง

โดยกำหนดขนาดร้อยละ 20 (บุญชม ศรีสะอาด,2535:38) กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่ด้านแผนงาน เทียบสัดส่วนจำนวนโรงเรียนที่จะเก็บข้อมูลทั้งหมดและ รายกลุ่มโรงเรียน สุ่มแบบง่ายได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 50 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 25 คน และครู อาจารย์ผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้างานแผนงาน จำนวน 25 คน
รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 72 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ

2.1 แนวการสัมภาษณ์ (interview guidelines) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษาระดับกรม

ฉบับที่ 2 ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และจังหวัด

แบบสัมภาษณ์แต่ละฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประสานแผนของกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบปลายเปิด (open-ended)

2.2 แบบวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการวางแผนและการประสานแผนระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัดและกรมสามัญศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารด้วยตนเอง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) หาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ข้อมูลจากเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและหาค่าความถี่

3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

รายงานการวิจัยเสนอเป็น 5 บท ตามลำดับ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดและหลักการในการวางแผน การประสานแผน การจัดการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในส่วนท้ายจะเป็นรายการอ้างอิง ภาคผนวก และประวัติผู้วิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย